

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ที่มุ่งศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพจากแบบการประเมิน 4 แบบ ได้แก่

- (1.) การประเมินตนเอง
- (2.) การประเมินเพื่อนที่ชื่นชอบ
- (3.) การประเมินเพื่อนที่ไม่ชอบ
- (4.) การประเมินคนไทยทั่วไป

ของนักศึกษาวิชาชีพครู สถาบันราชภัฏ โดยใช้คำศัพท์พรรณนาลักษณะบุคคล (ภาษาไทย) ซึ่งมีรายละเอียดของการวิจัย ดังต่อไปนี้

ประชากร

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาวิชาชีพครู สถาบันราชภัฏ ภาคปกติ หลักสูตร 4 ปี ที่อยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย จำนวน 36 แห่ง มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 60,268 คน (จากข้อมูลจำนวนนักศึกษา สถาบันราชภัฏ ประจำปี พ.ศ.2540)

กลุ่มตัวอย่าง

เป็นนักศึกษาวิชาชีพครู สถาบันราชภัฏภาคปกติ หลักสูตร 4 ปี ที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 1 ประจำภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2540 ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ที่ศึกษาอย่างน้อย 5 ปี ผู้วิจัยเลือกสถาบันที่เป็นตัวแทน โดยวิธีสุ่มตัวอย่างตามวัตถุประสงค์ (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ตัวแทนครบทุกภูมิภาค ดังนี้

1. ภูมิภาคเหนือ เป็นนักศึกษาวิชาชีพครู สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ จ. เชียงใหม่
2. ภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นนักศึกษาวิชาชีพครู สถาบันราชภัฏมหาสารคาม
จ. มหาสารคาม
3. ภูมิภาคกลาง เป็นนักศึกษาวิชาชีพครู สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
จ. พระนครศรีอยุธยา
4. ภูมิภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นนักศึกษาวิชาชีพครู สถาบันราชภัฏ
จันทระเกษม และสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร
5. ภูมิภาคใต้ เป็นนักศึกษาวิชาชีพครู สถาบันราชภัฏสงขลา จ. สงขลา

Stevens, J. (1996) เสนอแนะว่า การศึกษาโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) จำนวนตัวอย่างต่ำสุดควรเป็น 5 หน่วยต่อ 1 ตัวแปร แต่ไม่ควรต่ำกว่า 100 หน่วย ในการวิเคราะห์แต่ละครั้ง สำหรับการวิจัยครั้งนี้ แต่ละแบบการประเมิน มีจำนวนข้อกระทง 200 ข้อ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาไว้ 1,250 คน โดยจำแนกตามภูมิภาคต่าง ๆ ภูมิภาคละ 250 คน (ดูรายละเอียดในตารางที่ 8) โดยมีรายละเอียดข้อมูลส่วนตัวตามที่แสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภูมิภาคและสถาบันที่ศึกษา (จำนวน 1,250 คน)

ภูมิภาค และสถาบันที่ศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
1. ภาคเหนือ		
• สถาบันราชภัฏเชียงใหม่	250	25
2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		
• สถาบันราชภัฏมหาสารคาม	250	25
3. ภาคกลาง		
• สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	250	25
4. กรุงเทพมหานครและปริมณฑล		
• สถาบันราชภัฏจันทรเกษม	161	18.1
• สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา	89	8.9
5. ภาคใต้		
• สถาบันราชภัฏสงขลา	250	25

ตารางที่ 9 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคนั้น (จำนวน 1,250 คน)

กลุ่มตัวอย่าง	ภาคเหนือ	ภาคอีสาน	ภาคกลาง	กทม.	ภาคใต้	รวม
	(250 คน)	(250 คน)	(250 คน)	(250 คน)	(250 คน)	(1,250 คน)
ข้อมูลส่วนตัว	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
1. เพศ						
ชาย	30.0	14.4	20.0	22.0	27.6	22.8
หญิง	70.0	85.6	80.0	78.0	72.4	77.2
2. อายุ						
18 - 18 ปี	42.0	36.4	43.6	55.6	15.6	38.6
19 - 21 ปี	53.2	82.4	53.6	42.4	81.6	58.6
22 - 24 ปี	4.4	0.4	2.0	1.8	1.6	2.0
25 - 27 ปี	0.4	0.8	0.8	0.4	1.2	0.7
3. ระยะเวลาที่อยู่ในภูมิภาคนั้น						
5 - 8 ปี	-	0.4	14.4	26.0	-	8.2
9 - 12 ปี	0.8	0.8	2.0	6.8	0.4	2.2
13 - 16 ปี	1.6	3.6	3.2	4.0	1.2	2.7
17 - 20 ปี	89.6	92.8	77.8	62.0	92.8	82.9
21 - 24 ปี	7.6	2.0	2.0	1.2	4.8	3.5
25 - 27 ปี	0.4	0.4	0.8	-	0.8	0.5

ตารางที่ 9 สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 77.2) มีอายุระหว่าง 19-21 ปี (ร้อยละ 58.6) และอาศัยอยู่ในภูมิภาคนั้นๆ เป็นระยะเวลาระหว่าง 17-20 ปี (ร้อยละ 82.9)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ มาตรฐานคุณลักษณะ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ภายใต้กรอบแนวคิดการศึกษาด้วยคำศัพท์ (Lexical Perspective) ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ก.) แบบสำรวจคำศัพท์พรรณนาลักษณะบุคคล

เพื่อให้ได้คำศัพท์ที่เป็นตัวแทนคำศัพท์พรรณนาลักษณะบุคคล ที่จะนำไปใช้ในการสร้างมาตรฐานคุณลักษณะต่อไป ขั้นตอนการสร้างแบบสำรวจคำศัพท์พรรณนาลักษณะบุคคล มีดังนี้คือ

ขั้นตอนที่ 1 รวบรวมคำศัพท์พรรณนาลักษณะบุคคล

ผู้วิจัยรวบรวมคำศัพท์พรรณนาลักษณะบุคคล จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2539) ได้คำศัพท์ที่เป็นคำนาม คำกริยา และคำคุณศัพท์ รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,321 คำ

ขั้นตอนที่ 2 การพิจารณาคำศัพท์ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน (Natural Language)

ผู้วิจัยได้นำคำศัพท์ที่ได้จากขั้นที่ 1 (1,321 คำ) มาพิจารณาดังการเป็นคำศัพท์ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน (Natural Language) โดยแบ่งคำศัพท์ 1,321 คำนั้นออกเป็นชุด ๆ จำนวน 10 ชุด ๆ ละประมาณ 132 -133 คำ (ดูตัวอย่างในภาคผนวก ก.) จากนั้นนำไปให้นิสิตคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 และ 4 จำนวน 200 คน (สุ่มทำแบบสำรวจชุดละ 20 คน) กลุ่มผู้ประเมินคำศัพท์ต้องตัดสินคำศัพท์ในชุดแบบสำรวจ ในด้านของความคุ้นเคยต่อคำศัพท์ และความเข้าใจความหมายของคำศัพท์ ด้วยการให้กลุ่มผู้ประเมินคำศัพท์พิจารณาคัดคำศัพท์ที่ไม่คุ้นเคย 30 คำ และคำศัพท์ที่ไม่แน่ใจในความหมายของคำนั้น 30 คำออก จากนั้นผู้วิจัยจึงนำคำศัพท์แต่ละชุดมาคำนวณหาค่าที่กลุ่มผู้ประเมินคำศัพท์ร้อยละ 90 ตอบว่า ขุ่นเคย และเข้าใจความหมายของคำศัพท์ ได้คำศัพท์ที่ผ่านการพิจารณาดังกล่าว จำนวน 682 คำ

ขั้นตอนที่ 3 จัดกลุ่มคำศัพท์

เพื่อลดจำนวนคำศัพท์ที่จะนำไปใช้ในการสร้างมาตรฐาน ผู้วิจัยจึงนำคำศัพท์ที่ผ่านการตัดสินจากขั้นตอนที่ 2 มาจัดกลุ่มคำศัพท์ที่มีความหมายพ้องกันโดยพิจารณาตามความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2539) แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย จำนวน 3 ท่าน (ดูรายชื่อในภาคผนวก ข.) พิจารณาตรวจสอบ และปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นผู้วิจัยจะคัดกลุ่มคำศัพท์พ้องความหมายที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน แล้วตัดคำศัพท์ที่มีความหมายคลุมเคลือ และตีความได้หลายทางออก สุดท้ายจะเหลือคำศัพท์ที่สามารถจัดกลุ่มพ้องความหมายได้ทั้งสิ้น 200 กลุ่มคำ

ขั้นตอนที่ 4 เลือกคำศัพท์ที่เป็นตัวแทนกลุ่ม

ผู้วิจัยคัดเลือกคำศัพท์ที่เป็นตัวแทนที่ดีที่สุดของแต่ละกลุ่มคำศัพท์ที่ฟังความหมาย โดยพิจารณาถึง ความคุ้นเคย ความชัดเจนของความหมาย และความแพร่หลายของการใช้คำศัพท์นั้น นำมากรุ่นละ 1 คำ (ดูภาคผนวก ค.) ดังนั้น จะได้คำศัพท์ที่นำไปใช้สร้างมาตรวัดบุคลิกภาพ จำนวน 200 คำ ตัวอย่าง เช่น

<u>กลุ่มคำศัพท์</u>	<u>ตัวแทนกลุ่ม คือ</u>
1. กินแรง เขาเปรียบ เขาวัดเขาเปรียบ	เขาวัดเขาเปรียบ
2. กระจีกระจวด กระจีหรือรัน รมีมัน รมักหมั้น	กระจีหรือรัน

ข.) มาตรวัดบุคลิกภาพ

ผู้วิจัยนำคำศัพท์ที่ได้จากแบบสำรวจคำศัพท์พรรณาลักษณะบุคคล (ในข้อ ก.) มาสร้างเป็นมาตรวัดบุคลิกภาพ โดยการจับสลากเพื่อสุ่มจัดเรียงชื่อกระทงของมาตรวัด สำหรับมาตรวัดบุคลิกภาพนี้มีลักษณะเป็นมาตรวัดการประมาณค่า (Rating Scale) บนคะแนน 0 - 2 คะแนน ดังนี้

คะแนน 0 หมายถึง ไม่มีลักษณะนั้นเลย

คะแนน 1 หมายถึง มีลักษณะนั้นอยู่บ้าง

คะแนน 2 หมายถึง มีลักษณะนั้นมาก

เพื่อให้การประเมินลักษณะบุคคลในการวิจัยครั้งนี้มีความครอบคลุมกับลักษณะบุคคลที่มีอยู่ในสภาพที่เป็นจริงมากที่สุด ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบมาตรวัดบุคลิกภาพให้มีการประเมินบุคคลใน 4 แบบ ได้แก่ ประเมินตนเอง ประเมินเพื่อนที่ชื่นชอบ ประเมินที่ไม่ชอบ และประเมินคนไทยทั่วไป ซึ่งมาตรวัดบุคลิกภาพแต่ละแบบ มีรูปแบบดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาที่อยู่ในภูมิภาคนั้น เป็นต้น

ตอนที่ 2 แบบประเมินบุคลิกภาพ โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

2.1 การประเมินบุคลิกภาพของตนเอง (Self-rating)

2.2 การประเมินบุคลิกภาพของผู้อื่น ได้แก่

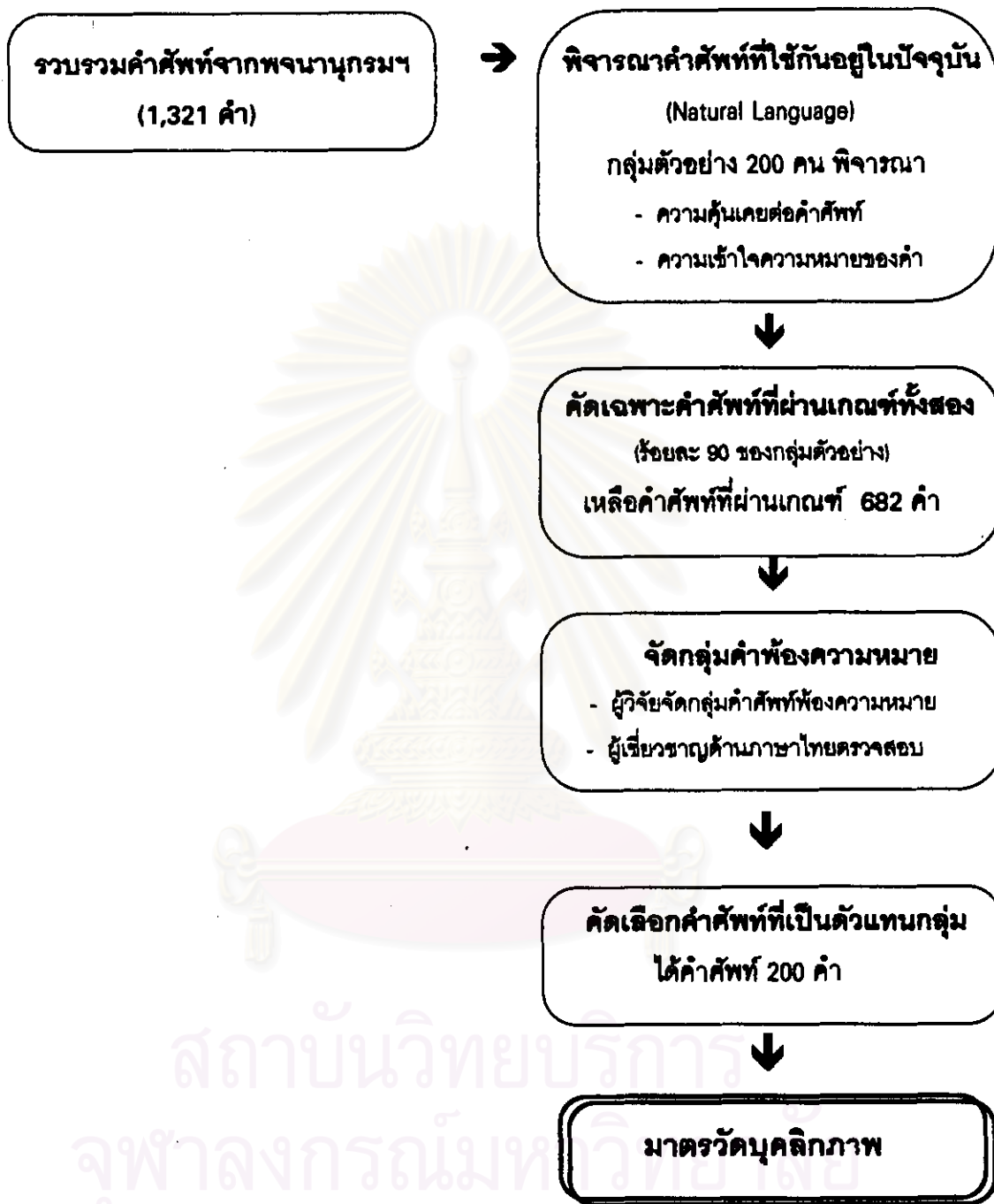
2.2.1) เพื่อนที่ชื่นชอบ

2.2.2) เพื่อนที่ไม่ชอบ

2.2.3) คนไทยทั่วไปในทรรคนะของผู้ตอบ

สำหรับข้อ 2.2.1 และ 2.2.2 ผู้วิจัยกำหนดว่า ต้องเป็นเพื่อนที่มีเพศ - วัยเดียวกัน และต้องรู้จักกันเป็นอย่างดีด้วย (ดูตัวอย่างมาตรวัดบุคลิกภาพได้ในภาคผนวก ง.)

ขั้นตอนการสร้างมาตรฐานวลีคุณภาพ

แผนภาพ 1 ขั้นตอนการสร้างมาตรฐานวลีคุณภาพ ตามแนวทางการศึกษาด้วยคำศัพท์ (Lexical Perspective) ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ประสิทธิภาพของเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้นำมาตรวัดบุคลิกภาพ ไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาวิชาชีพระดับปีที่ 1 สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร จำนวน 40 คน เป็น เพศชาย 2 คน เพศหญิง 38 คน มีอายุระหว่าง 18 - 24 ปี (อายุเฉลี่ย 20.4 ปี) เพื่อหาประสิทธิภาพด้านความเที่ยงด้วยวิธีทดสอบซ้ำ (Test - Retest Reliability) โดยเว้นระยะห่างของการทดสอบครั้งแรกและครั้งที่ 2 เป็นเวลาประมาณ 2 สัปดาห์ การคำนวณค่าความเที่ยง จะคำนวณจากค่าเฉลี่ยของสัดส่วนคำตอบที่กลุ่มตัวอย่างนี้ ตอบตรงกับคำตอบเดิม (ดูรายละเอียดการคำนวณในภาคผนวก จ.) โดยผู้วิจัยเรียกความเที่ยงนี้ว่า "ความเที่ยงของการตอบตรงกับคำตอบเดิม" ได้ผลการวิเคราะห์ความเที่ยง ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด ของค่าความเที่ยงของมาตรวัดบุคลิกภาพที่ทดสอบด้วยวิธีทดสอบซ้ำ (Test - Retest method) จำแนกตามแบบการประเมิน (จำนวน 40 คน)

แบบของการประเมิน	ค่าความเที่ยงของเครื่องมือวิจัย			
	Mean	SD	Min	Max
1. การประเมินตนเอง	.74	.05	.67	.92
2. การประเมินเพื่อนที่ชื่นชอบ	.73	.07	.56	.89
3. การประเมินเพื่อนที่ไม่ชอบ	.70	.09	.53	.96
4. การประเมินคนไทยทั่วไป	.69	.11	.50	.90

จากตารางที่ 10 จะเห็นว่า ในแบบของการประเมินตนเองมีค่ามัธยฐานเลขคณิตของความเที่ยงสูงสุด คือเท่ากับ .74 (SD = .05) รองลงมาคือ การประเมินเพื่อนที่ชื่นชอบ การประเมินเพื่อนที่ไม่ชอบ และการประเมินคนไทยทั่วไป ซึ่งมีค่าเท่ากับ .73 .70 และ .69 ตามลำดับ (SD = .07 .09 และ .11 ตามลำดับ)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองยังสถาบันราชภัฏเป้าหมายทั้ง 6 แห่ง ระหว่างเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม พ.ศ. 2540 โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. แนะนำตนเอง สร้างความสัมพันธ์เบื้องต้นกับกลุ่มตัวอย่าง
  2. แจกมาตรวัดบุคลิกภาพให้กลุ่มตัวอย่างคนละ 1 ชุด (แต่ละชุดมี 4 แบบการประเมิน)
  3. อธิบายจุดประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ที่จะได้รับ และเน้นให้ผู้ตอบเข้าใจว่าคำตอบทุกคำตอบจะถือเป็นความลับ จะไม่มีผลกระทบใด ๆ ทั้งสิ้นต่อตัวผู้ตอบ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้เข้าใจถึงความสำคัญของงานวิจัยนี้ และเกิดความตั้งใจในการตอบ
  4. ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดของมาตรวัดบุคลิกภาพ และอธิบายวิธีการตอบอย่างละเอียด พร้อมยกตัวอย่างการทำก่อน จากนั้นเปิดโอกาสให้นักศึกษาถามหากไม่เข้าใจ และเมื่อเข้าใจดีแล้วจึงให้ลงมือทำ ใช้เวลาโดยเฉลี่ยประมาณ 40 - 50 นาที
  5. ผู้วิจัยกล่าวคำขอบคุณกลุ่มตัวอย่าง ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี
- การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแจกมาตรวัดบุคลิกภาพให้กลุ่มตัวอย่างตอบทั้งสิ้นจำนวน 1,740 ชุด ได้รับมาตรวัดที่ตอบอย่างสมบูรณ์ คือมาตรวัดที่ตอบทุกข้อกระทง จำนวน 1,394 ชุด คิดเป็นร้อยละ 80.11 แต่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 1,250 ชุด (ภูมิภาคละ 250 ชุด)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย